

EGE VE YUNAN BAHÇE SANATI

Ege Medeniyetlerinde Bahçe Sanatı

- Ege Medeniyetinde esas kültürün ilk Girit'te başladığı görülmektedir. (1)
- Denizci bir kavim olan Girit Uygurlıkları, mısır ve diğer medeniyetlerle iletişim halinde olmuşlardır. Bu nedenle kültürel olarak da etkileşim halinde olmuşlardır. (1)

- Mısır ve Asur mimarisinden belirgin karakter farklarına sahip oluşunda ada halkının daha dñnyevi ve pratik pozitif dñřñnñře sahip olması rol oynamıştır. (1)

- İlahi evin yerini insan barınağı, Firavun mezarlarının yerini villa ve saray yapıları almıştır. Bu sebeple de, Ege'de daha ziyade sivil mimari gelişmiştir. (1)

- Ege mimarisinde ilk yapılarda ahşap malzeme kullanılmış, sonraları taşa (kalker ve mermer) geniş yer verilmiştir. (1)

- Ege mimarisinde Mısır'daki esrarlı ve korku aşılayıcı, Mezopotamya'daki kudret ve ihtişam etkisi insani bir ölçü kazanmıştır. Egeliler neşeli bir duygusallık içinde değişik perspektifler, tatlı ışık-gölge kombinasyonları ve renkli, zevkli sanat eserleri yaratmayı bilmişlerdir. (1)

- Girit mimarlığının karakteristik yapıları Knossos ve Mallia gibi büyük saraylardır.
(2)

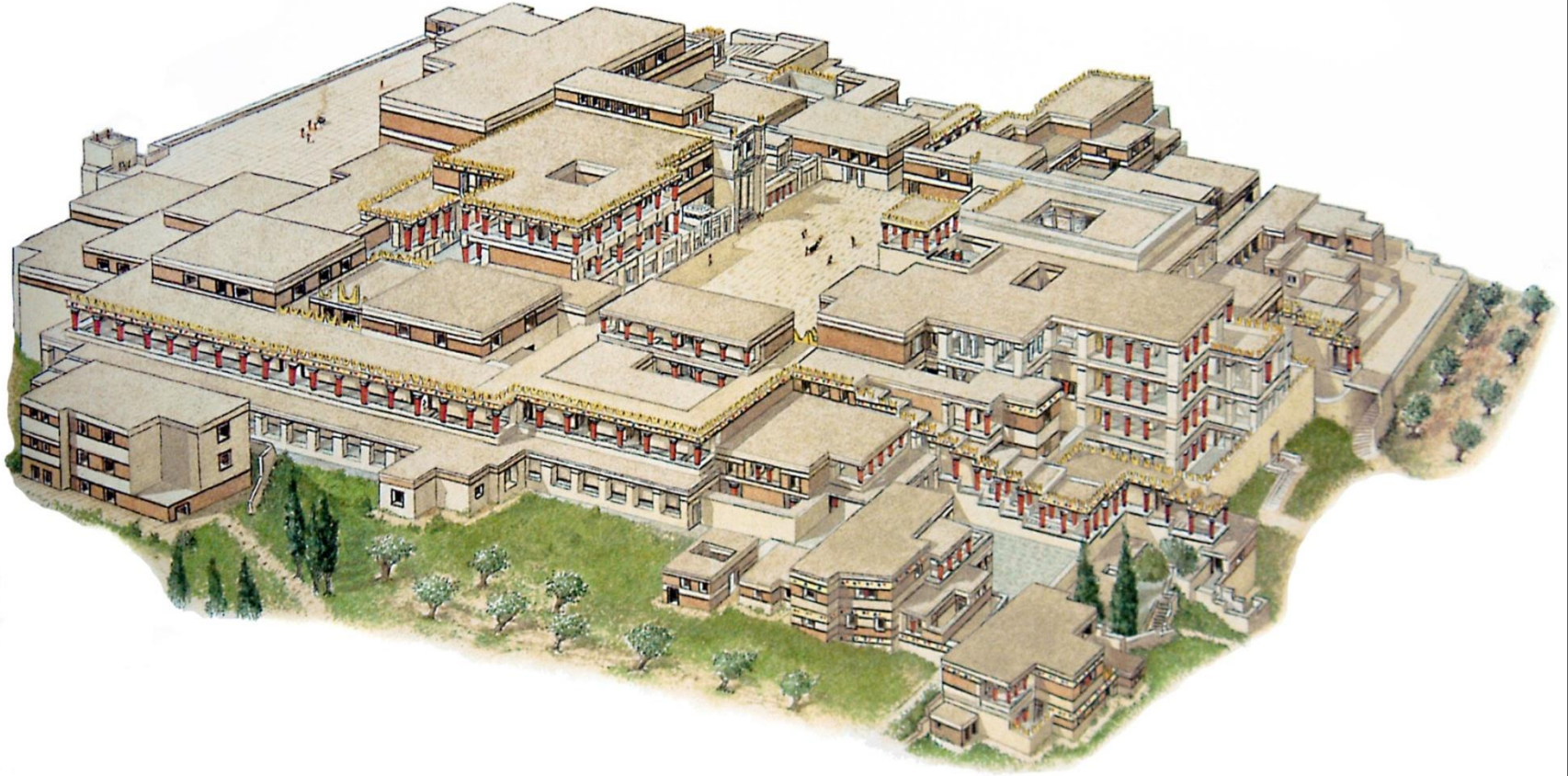
Mallia sarayı

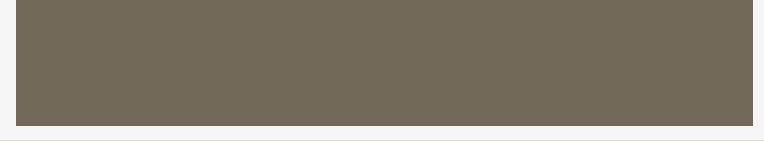
- 1900 'l yıllarda Arthur Evans'ın Girit'te meydana çıkardığı ve yaklaşık 20 dekar yer kaplayan Knossos Sarayı'na ait kalıntılar o devrin sanat çalışmalarıyla ilgili bize bilgi vermektedir. (1)

- Esas olarak merkezi bir avlu etrafında toplanmış dairelerden meydana gelen saray, terasları, peristilleri ve havuzları ile devrinin çok olgun bir örneğidir. Bahçelerinin düzenine ait detaylı bilgi ne yazık ki yok. (1)

Knossos Sarayı

CHS

- Özellikle, kazılarda ortaya çıkan duvar süslerinden, bitkiye ve hayvana büyük bir önem verildiğini görüyoruz. (1)

- Vazo süslerinde de bitkilere geniş yer verildiğini görüyoruz. Hurma yaprakları, papatyalar, boru çiçekleri, vazoların en belli başlı bezeme motifleri arasındadır. (1)
- Zambak çiçeği ise bir amblem olarak kabul edilmiştir. (1)

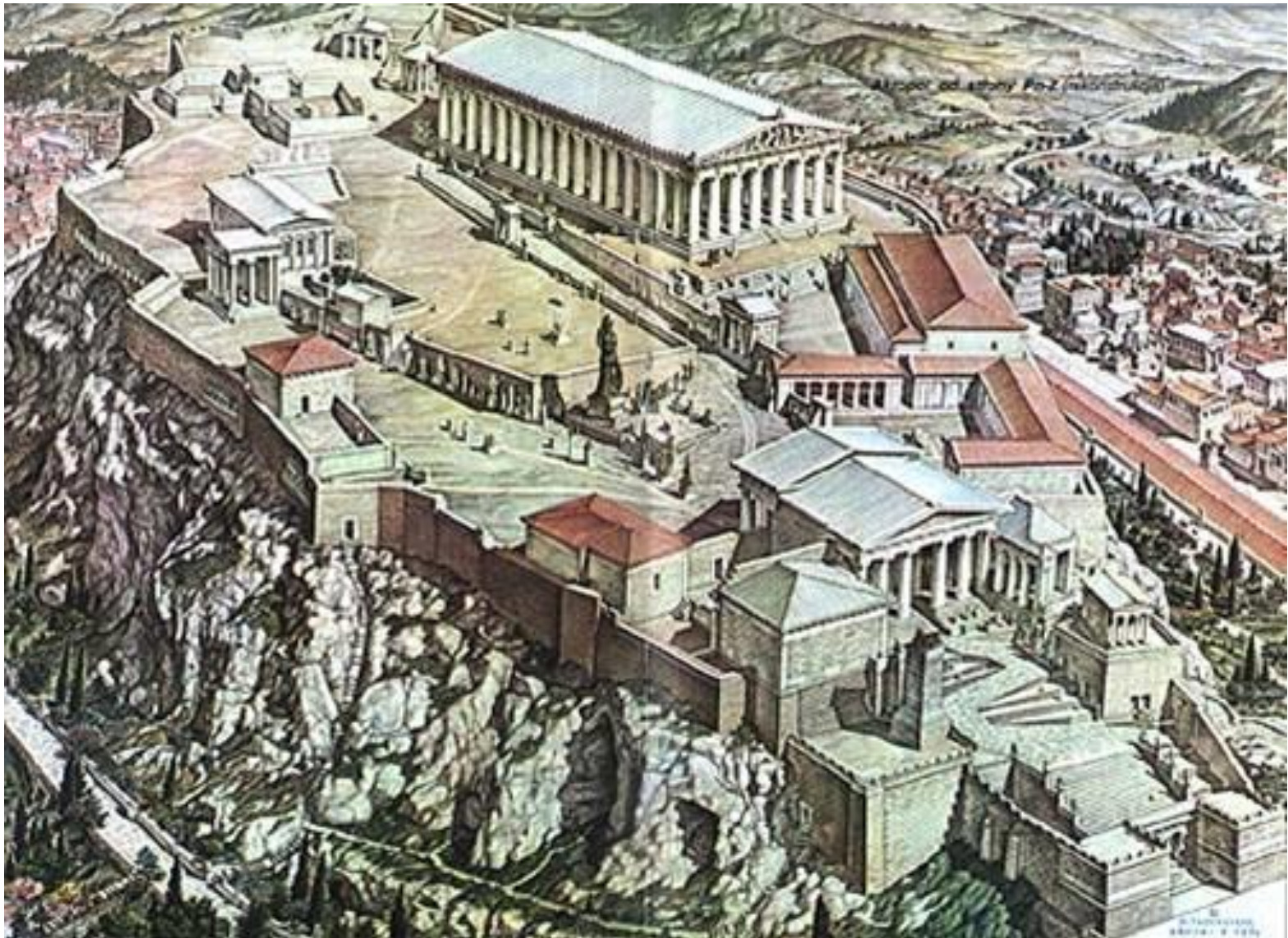

Yunan Bahçe Sanatı

- Yunan bahçesini, Mısır ve Asya kültürlerinden ayıran en belirgin özellik, tanrıları insanlaştırma ve iri-hacimli yapıları bir ölçüye bağlamalarıdır. (1)

- Yunan bahçesinde asıl gelişme Büyük İskender ve ondan sonra gelen hükümdarlar zamanında olmuştur.
- Park ve bahçelere yakın ilgisi olan İskender, Asya ve Avrupa kültürünü objektif bir görüşle sentezleyerek, saray çevrelerinde kalıntıları günümüze kadar kalan halka açık parklar inşa ettirmiştir. (Gültekin, 1998) (2)

- Yunanlılar her şeyi insan ölçüsünde düşünmekle beraber, sanat faaliyetler daha çok dini olmuştur. Muhteşem saraylar inşa etmemişlerdir. Evleri de çok sadedir. YUNAN MİMARİSİNİN BÜTÜN AMACI MABEDİ YARATMAYA YÖNELİKTİR.
(1)

Акропол од аџены По-2 (реконструкција)

© 1984

- Yunan Őehirlerinin planlanmasında ve gelişmesinde mabetler esas alınmıştır. Őehrin «citadel», yani en yüksek bölgesinde mabet bulunurdu. Diđer bütün yapılar ve binalar bu esas binanın hükmettiği bir düzen içinde konumlanırdı.
(1)

- İlk Yunan şehirleri gayrimuntazam fakat ekolojik şartlara uygun ve rasyonel bir planlama fikriyle gelişmişlerdir. (1)

- Binaların yerleşimi manalı bir düzensizlik içerisindedir. Binaların böylece kendi planlarının simetrik durumu ile tezat teşkil edecek şekilde yerleştirilmesi sonucu pitoresk ve çok güzel perspektifler ortaya koyması, Yunan sanatının büyüklük ve kudretini gösteren en tipik özelliştir. (1)

Yunan bahçesinin özellikleri

- Yunan medeniyetinde bahçe sanatı dini etkilerle şekillenmiştir. (1)
- Başlangıçta dini hizmet, adak taşı bulunan bir kuru içinde yapılırdı. (1)
- Bazen tek bir ağaç kutsal sayılır, berrak akan bir kaynak veya grotto genellikle aziz mezarlığının bir kısmını teşkil ederdi. (1)

- Grottolar daha sonraları dünyevi kullanışa uyduruldu ve içinde mitolojik heykel ve rölyeflerin olduğu suni mağaralar olarak Rönesans bahçelerinde, hatta XVIII. Asır İngiliz bahçelerinde çokça kullanılan bir süs unsuru oldu. (1)

DONATED BY
MR. FELIX S. COLEND
JULIAN STREET WEST
MANGALOGUE
10-10-1987

BLESSED BY
FR. REV. DR. BISA S. DORON
BISHOP OF MANGALOGUE
ON
11-2-1987

- Daha ileriki yıllarda Yunanistan'da mabetlerin inşası ile, dini törenler koruluklardan bu mabetlere taşınmıştır. (1)
- Bununla birlikte mabetlerin etrafında yer almaya başlayan sosyal ve kültürel tesisler ve bunları çevreleyen yeşillikler halkı buralara çekti. (1)

- Böylece anıtların ve toplantı yerlerinin çevreleri ağaçlandırmaya başlandı.
- Meře, ınar, titrek kavak, porsuk ve mersin bitkileri zamanla bu toplantı sahalarını parklara dönüştürdü.(1)

- Ev bahçeleri, özellikle Dođu ile olan temaslardan sonra önem kazanmaya başlar. (1)
- Dışa kapalı, yüksek duvarlar içinde, sütunlarla çevrilmiş bir avlu sistemi (atrium) sonraları Roma Peristili'nin öncüsü olmuştur. (1)

Atrium örneği, Roma, İtalya

Peristil örneği, Roma, İtalya

- Homer'in Odyssey'inde tasvir ettiği Alinous'un bahçesi üç kısımdan ibarettir;
- 1- Armut, elma, nar, zeytin ve incirden oluşan meyvelik.
- 2- Bağ kısmı.
- 3- Budanmış bitkilerle çevrili olan çiçek yastıkları. (1)

- Bahçenin iki havuzu vardır: birisinin suyu bahçenin etrafını dolaşacak şekilde planlanmıştır; diğesinde ise su, avlunu taş oluklarının altından akıp sarayın yan tarafından dışarı çıkmakta ve halkın istifadesine sunulmaktadır. (1)

- o Daha sonraki devirlerde villa kullanımını arttı ve villaların bahçeleri pavyonlar, banyo tesisleri, havuzlar ve kaskatlarla süslenirdi.
(1)

- Gene Phinly'nin Tabiat Tarihi adlı kitabında Atina'nın çevresinde bir çok ticari amaçlı bahçelerin bulunduğunu öğreniyoruz.
- Bunlar Atina'ya sebze ve çiçek temin ediyorlardı. (1)

- Yunan bahçe sanatında ekonomik faydalanma düşüncesine daha çok önem veriliyordu. Bahçelerde özellikle meyve, sebze, elma, incir, üzüm ve zeytin yetiştiriyorlardı.
- Eğimli araziler üzerine kurdukları teraslı bahçelerle muntazam sulama kanalları tesis etmişlerdir. (2)

- Eski yunan bahçelerinde anıtlar çevresine egzotik bitkilerle çiçek yastıkları oluşturmuş ve böylece nadir bitkileri görme isteğinin ilk örneklerini göstermişlerdir. (2)

- Yunanistan'da kırlarda birçok yabancı çiçek vardı.
- Zambak, nergis, menekşe, siklamen, sümbül, yalancı karanfil, gladiyol, çiğdem, gül bu çiçeklerdendir. Fakat bahçe sanatında kültürü yapılan yegane çiçek GÜLdür. (1)

ADONIS' DREAM — RICHARD FRANKLIN
©2015 ADONIS ART GROUP

- Saksı ve kap içinde yapılan bahçeciliği Yunanlılara borçlu olduğumuz söylenir.
- Nitekim Yunanlı kadınlar, çabuk yetişen bitki tohumlarını (marul, çörekotu, buğday, arpa vs.) saksı ve çömlüklerin içine eker ve bunları Adonis bayramına hazırlarlardı. (1)

KAYNAKÇA

- (1) Prof. Dr. Günel Akdoğan, Bahçe ve Peyzaj Sanat Tarihi, 1974
- (2) <http://www.nevoku.com/-eski-iran-ve-yunan-bahce-sanati-peyzaj-sanat-tarihi/viewdeck/e6ae74b1-cad8-4496-9766-08b7e2928c68>

TEŞEKKÜRLER...